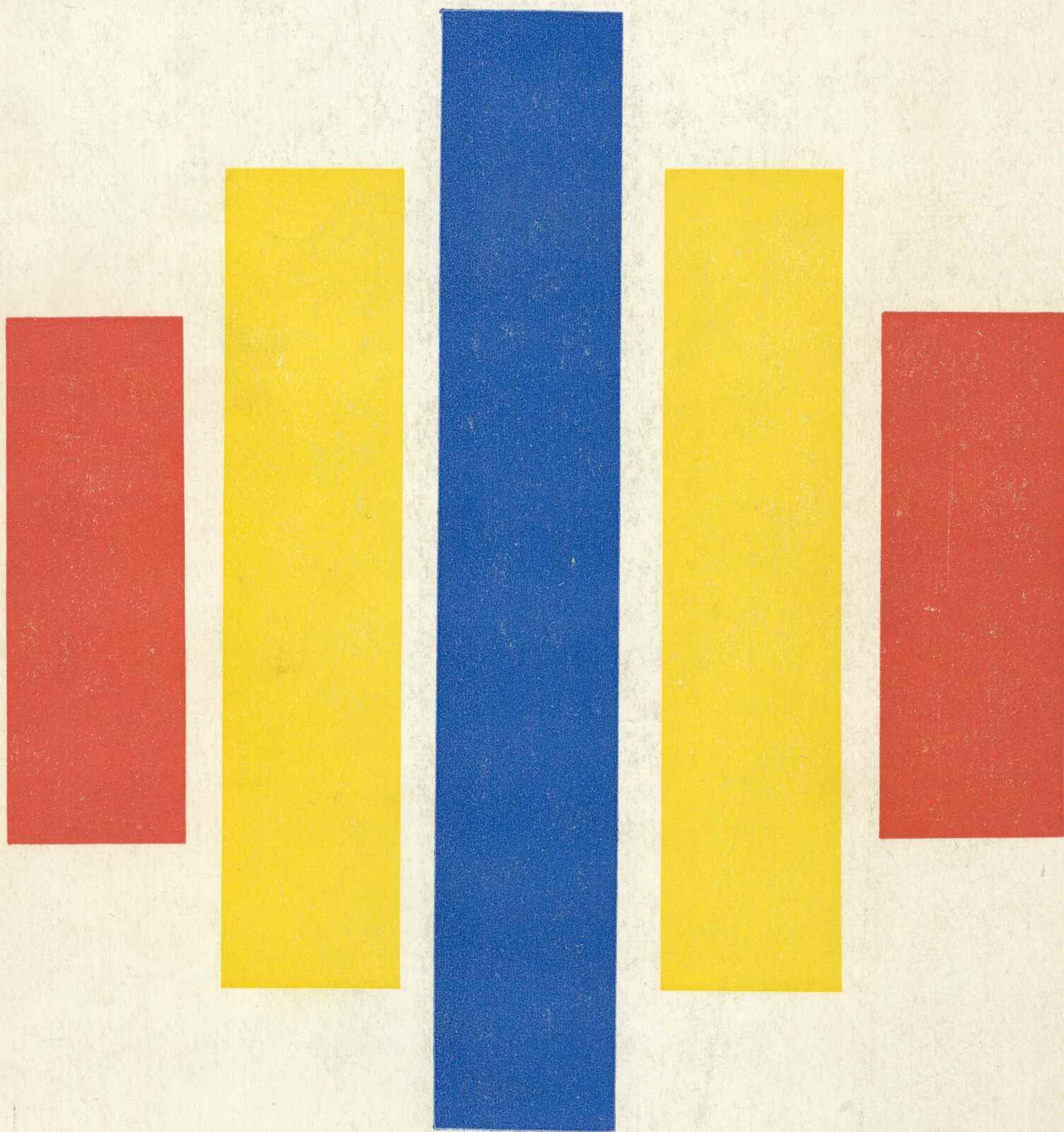

3/72

WYSTAWA
WSPÓŁCZESNEJ
SZTUKI
RUMUŃSKIEJ

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI

WYSTAWA
WSPÓŁCZESNEJ
SZTUKI
RUMUŃSKIEJ

MALARSTWO, RZEŹBA, TKANINA

STYCZEŃ 1972

CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
WARSZAWA, „ZACHĘTA“, PLAC MAŁACHOWSKIEGO 3

Wystawa rumuńskiej sztuki zorganizowana w Warszawie w styczniu 1972 roku nie ma w zasadzie retrospektywnego charakteru. Nie stawia sobie też za cel metodycznego ilustrowania wszystkich aspektów współczesnych zjawisk w plastyce rumuńskiej. Obierając cel skromniejszy a bardziej przejrzysty, wystawa ma pokazać publiczności polskiej reprezentatywny wybór indywidualności artystycznych, należących do kilku pokoleń, przedstawić główne tendencje, jakie w chwili obecnej dynamizują plastyczne życie Rumunii.

Zgodnie z założeniem trzeba było uciec się więc do zawężenia ram czasowych a także do skoncentrowania się na kilku gatunkach twórczości plastycznej. Na wystawie pokazano malarstwo, rzeźbę i tkaninę rumuńską XX w., oczywiście i w tym zakresie nie sposób było przedstawić wszystkiego, co by na to zasługiwało. Toteż postaramy się wyjaśnić pewne luki, służąc zwiedzającym niezbędnymi informacjami dodatkowymi na temat rozwoju rumuńskiej sztuki plastycznej nowoczesnej i współczesnej.

Jeśli mówimy o rumuńskiej sztuce plastycznej naszych czasów, wypada wspomnieć, że jest ona spadkobierczynią bardzo starej i bogatej w tradycje puścizny. Jednocześnie z całym procesem przeobrażania się współczesnego społeczeństwa jej wyraz ulegał ciągłemu modelowaniu; reagowanie na ożywcze bodźce sztuki światowej było podporządkowane rodzimym wymogom, które w ostatecznym rachunku stanowią o odrębności rumuńskiej sztuki.

Nawiązanie do puścizny i tradycji nie jest, jak by się mogło wydawać, zwykłym zabiegiem stylistycznym. Jedną z podstawowych cech charakterystycznych współczesnej rumuńskiej sztuki plastycznej jest to, że tkwi ona głęboko, całą istotą swą, w twórczości ludowej, noszącej dziedziczne znamię geometryzmu, poszukującej właściwego sensu rzeczy, przeobrażanego następnie w formy czyste, o głębokiej symbolice. Wielki odnowiciel współczesnej rzeźby światowej, *Constantin Brancusi*, swoje dążenie do upraszczania form, do kondensowania elementów symbolicznych zawdzięcza bezpośrednim związkom z ludową sztuką rumuńską w której przeobrażanie tradycyjnych form jest podstawowym warunkiem tworzenia.

Z drugiej strony naturalne związki sztuki kształconej z tradycją — niekiedy

nawet niezamierzone — przyczyniły się do zrodzenia i utrwalenia się w Rumunii upodobania do bogatej kolorystyki. Wystarczy przypomnieć niepowtarzalne piękno zewnętrznych malowideł ściennych zdobiących swym świątecznym blaskiem mołdawskie cerkwie (wśród nich znane na całym świecie: Humor, Moldovita, Arbore, Voronet, Sucevita — wszystkie z XV w.) lub cerkwie Oltenii i Południowego Siedmiogrodu, by zrozumieć jak ważną rolę odgrywa kolor w rumuńskiej twórczości plastycznej.

W bezpośrednim związku z wielowiekową tradycją sztuki ludowej i kształconej pozostaje epoka intensywnych konfrontacji z doświadczeniami europejskiej sztuki ubiegłego stulecia, w którym konsolidowały się podstawy nowoczesnego państwa rumuńskiego i szeroko otwierały nowe horyzonty dla kultury narodowej. Fakt, że czołowi artyści nasi XIX wieku byli jednocześnie bojownikami w okresie rewolucji 1848 r. o jedność narodową i niepodległość jest dowodem nie tylko ówczesnych nastrojów, ale permanentnej cechy rumuńskiej sztuki nowoczesnej, niezmiennie tkwiącej w historycznej rzeczywistości, której z oddaniem służyła.

Twórczość plastyczna ubiegłego stulecia przedstawia się jako ciekawa synteza elementów tradycyjnych i sugestii ówczesnej sztuki europejskiej, od akademizmu począwszy a skończywszy na impresjonizmie. Ale przyswajając sobie nowatorskie doświadczenia wielkich ośrodków artystycznych Zachodu, malarze rumuńscy jak *Nicolae Grigorescu* (1838—1907), *Ion Andreescu* (1850—1882) i *Stefan Luchian* (1868—1916) pozostali wierni rodzimej tradycji tworząc dzieła w których nowoczesność wyrazu jest kształtowana zgodnie z typowo rumuńskimi predyspozycjami duchowymi i uczuciowymi.

W przeciwieństwie do poprzedniego, akademickiego okresu, u *Nicolae Grigorescu* i *Iona Andreescu* pojawiają się barwy i faktura bliskie barbizończykom, widoczne jest intuicyjne wycucie perspektyw impresjonizmu; malarstwo ich wykorzystuje w szczególności wyraz barwy w nieskażonym świetle pleneru. Podejmując z upodobaniem tematykę rodzimą obaj artyści wydobywają z niej cechy ludowej palety, przyczyniając się do wielkiego rozkwitu rumuńskiego koloryzmu XX w. Ta nowa epoka zaczyna się od genialnego malarza i odkrywcy nowych dróg *Stefana Luchiana*, którego symboliczna obecność na niniejszej wystawie ma znaczenie kamienia węgielnego.

Rozwinąwszy doświadczenia malarskie *Grigorescu*, którego darzył wielkim szacunkiem, *Luchian* wykorzystuje również niektóre sugestie zawarte w malarstwie E. Maneta, E. Degasa i Van Gogha, ale rzeczą decydującą dla jego twórczości okazało się zgłębienie kolorystyki ludowej. Malarz doszedł w ten sposób do syntezy o oryginalnym wyrazie, kolor zyskał u niego niepowtarzalną cechę blasków i lśnień emalii.

Jednakże zabiegi wokół spraw czysto malarskich m.in. takich jak światło i kolor nie mają charakteru autonomicznego a wypływają z konieczności pomnożenia zdolności emocjonalnego przekazywania humanistycznych treści dzieła, związanych z problemami społecznymi epoki („Podział kukurydzy”,

„Wujek Nicolae”, „Kobziarz” itp.). Pod koniec życia chory i unieruchomiony *Luchian* z upodobaniem maluje kwiaty i martwe natury („Anemony”, „Białe róże”, „Maki”, „Goździki”, „Chryzantemy” itd.) jedyne w naszej sztuce o takiej sile uczucia i nasyceniu kolorem. W jego pejzażach, portretach, autoportretach to niekiedy patetyczne natężenie uczucia podobnie jak oryginalność widzenia, ciepłe i soczyste kolory, przeniknięte głębokim przeżyciem są cechami nieodłącznymi jego dzieł zajmujących poczesne miejsce w naszej sztuce plastycznej, twórczo zapładniających nowoczesne malarstwo rumuńskie. Dominując swymi zaletami i autorytetem nad rumuńskim malarstwem pierwszej połowy XX w. sztuka *Stefana Luchiana* wykształciła ową szlachetną tradycję szacunku dla wartości humanistycznych wyrażającą się w przelewaniu serdecznego ciepła w malarską materię.

Pierwsza połowa XX w. jest okresem w którym rumuńska sztuka plastyczna osiąga poziom europejski i światowy, a szczyty swe zawdzięcza twórczości rzeźbiarza *Constantina Brancusiego*. Pozbawiona dłuższej tradycji (w Średniowieczu religia prawosławna zakazywała przedstawiania „bożków”), rzeźba rumuńska, która musiała zadowolić się wszak podrzędniejszym miejscem wśród sztuk, bowiem miejsce naczelne zarezerwowane było dla malarstwa, reprezentowana jest teraz przez wspaniałą plejadę mistrzów.

Zachowując ściśle związki z malarstwem europejskim, zwłaszcza francuskim, malarze rumuńscy tego okresu nie przejawiali szczególnego zainteresowania eksperymentami o charakterze spekulatywnym, uprawiając raczej sztukę klasycznego humanizmu skłaniającego się do doskonalenia formy, poszukiwania wartości moralnych. Ciągłe nawiązywanie do tradycji dawniejszej i nowszej, przede wszystkim do *Luchiana*, zapewniło rumuńskiemu malarstwu własny styl, którego nie zdołały przesłonić związki warsztatowe ze sztuką obcą. To właśnie wysoko cenil Lionelle Venturi w malarstwie *Gheorghe'a Petrascu*, artysty którego pięć prac znalazło się na warszawskiej wystawie.

Nawiązując do kolorystycznych poszukiwań zainicjowanych przez *Grigorescu* i *Luchiana*, *Gheorghe Petrascu* (1872—1949) potrafił przydać materii malarskiej wyjątkowego bogactwa, wydobywając utajoną poezję z najskromniejszych przedmiotów codziennego otoczenia. Pejzaże, wnętrza, martwe natury, portrety — rzeczywistość w sposób zamierzony ograniczona, w której artysta odnajduje niespodziewane głębie, wspaniały pełen blasków świat.

Materialnej zmysłowości malarstwa *Petrascu* przeciwstawia się rygorystyczna geometria, surowość wyrazu obrazów *Palladyego* (1871—1956). Przyjaciół *Matisse'a Pallady* wyróżnia się w malarstwie rumuńskim, a także europejskim, przekonaniem, że malarstwo nie zasadza się przede wszystkim na kolorze, lecz na koncepcji, dyscyplinie myślenia, harmonii i równowadze. Wspaniały kolorysta zawsze wysoko cenil jednak konstrukcje kompozycyjne oparte na logice rytmów linearnych, w ramach których plamy kolorów łagodnie zestrojone wprowadzają nastrój subtelnych wewnętrznych monologów lirycznych. Liczne pejzaże krajowe i francuskie, akty, martwe natury, jak też cała galeria

autoportretów czynią z *Palladyego* malarza racjonalnych wartości poetyckich, przejętego odkrywaniem praw, które zapewniają sztuce walory nowoczesności. Na tych dwu biegunach skupia się większość doświadczeń i wybitnych postaci rumuńskiego malarstwa pierwszej połowy XX w. przedstawionych na wystawie.

Camil Ressu (1880—1962) zajmował się głównie pokazywaniem głęboko i z powagą ujętych postaci chłopów, zaś pejzaże jego nacechowane również monumentalnym wyrazem odznaczają się rygorystyczną kompozycją. Ciepły i wrażliwy kolorysta, u którego widoczne są wpływy impresjonizmu, pełen werwy rysownik, *J. Al. Steriadi* (1881—1957) jest autorem kilku poważnych dzieł o tematyce społecznej ale także pejzaży o lirycznym nastroju i charakterystycznych akcentach melancholii.

Tworzący pod wpływem *Luchiana Nicolae Tonitza* (1885—1940) z jednakową pasją poświęcił się grafice jak działalności w dziedzinie kultury a zwłaszcza krytyki artystycznej. Jego portrety dziecięce, dobrudzkie pejzaże, akty, kwiaty świadczą o wielkim wyczuciu ekspresyjnych i dekoracyjnych własności koloru.

Francisc Sirato (1877—1955), wybitny malarz i krytyk dzielił swe zainteresowania między monumentalne ukazywanie postaci chłopów i analizę gry barw w silnym świetle dobrudzkiego wybrzeża; *Iosif Iser* (1881—1958) odznaczający się wielostronną osobowością artystyczną jest autorem kompozycji zawierających ciętą satyrę społeczną a także prac, w których orgia barw sięga orientalnych wzorów; *Marius Bunescu* (1881—1971) był statecznym piewą miejskiego krajobrazu, podczas gdy *Nicolae Darascu* (1883—1959) wprowadził do rumuńskiego malarstwa intensywne światło śródziemnomorskich pejzaży, podporządkowując neoimpresjonistyczne doświadczenia cézannowskim rygorom kompozycyjnym. Typowo liryczny, świadczący o subtelnej pojmowania gry barw jest świat malarski tworzony przez *Vasile Popescu* (1895—1944); *M. W. Arnold* (1897—1948) znakomity akwarelista, *Nutzi Acontz* (1894—1957) oto artyści, których prace zakreślają kontury poetyckiej warstwy nowoczesnego malarstwa rumuńskiego.

Mówiąc o poetyckiej warstwie, odznaczającej się przewagą liryki w naszym nowoczesnym malarstwie, należy stwierdzić, że bardzo wielu malarzy rumuńskich zaprzątniętych było różnicowaniem a jednocześnie wzbogacaniem środków wyrazu pochodzenia impresjonistycznego. Nie wynikało to z przyłączenia się do estetycznego programu impresjonizmu, lecz stąd, że niektóre cechy języka plastycznego impresjonizmu pozwalały właściwie wyrazić uczucia malarzy rumuńskich. Spośród malarzy, którzy wykorzystywali doświadczenia impresjonizmu, należy wspomnieć zwłaszcza *Luchiana Grigorescu* (1894—1965), doskonałego kolorystę, wspaniałego pejzażystę, subtelny odtwórcę kobiecej urody. Obok niego wypada wymienić malarzy *Catula Bogdana* (ur. 1897), *Stefana Constantinescu* (ur. 1898), *Iona Musculeanu* (ur. 1903), *Aurela Ciupe* (ur. 1900), artystów, których twórczość i działalność ciągną się do dnia dzi-

sijszego przejawia się wielorako w dziedzinie sztuki monumentalnej, grafiki, szkolnictwa artystycznego.

Wolne od gwałtownych starć międzywojenne życie artystyczne nie było wszak pozbawione nowatorskich tendencji o charakterze awangardowym zwłaszcza kubistycznych u takich malarzy jak *Corneliu Mihailescu* (1887—1965) i *M. H. Maxy* (1895—1971), a także widocznych zbieżności z ekspresjonizmem, w których akcentowane są problemy społeczne zarówno u *Mattisa Teutscha* (1884—1960), adepta integralizmu, jak u *Alexandra Phoebusa* (1899—1954) w kompozycjach którego wyczuwa się echa malarstwa Gromaire'a.

Wobec burzliwej i pełnej sprzeczności epoki, w której żył, *Dumitru Ghiata* (ur. 1888) wolał zgłębić najbliższy mu świat — wieś północnej rodzimej Oltenii — dążąc podobnie jak Brancusi, lecz przy pomocy innych środków, do ukazania istoty ciągłości w twórczości ludowej. Pozornie proste, posługujące się środkami sprowadzonymi do tego co w nich najistotniejsze, malarstwo Ghiaty jest dobrym przykładem wykorzystania i przeobrażenia w nowoczesny kształt tradycyjnych zasobów artystycznych.

Chociaż uprawia malarstwo którego formalne środki wyrazu świadczą o racjonalnym wyrafinowaniu, wielostronnie wykształcony w Paryżu *Henry Cartargi* (ur. 1894) czerpie z tego samego źródła ciągłości sztuki ludowej, przy czym geometryczność jego konstrukcji bliska jest stylistyce Palladyego.

Szczególne miejsce pośród tych indywidualności artystycznych, należących do okresu środkowego naszego stulecia, zajmuje malarz *Ion Tuculescu* (1910—1962). Burzliwy temperament, wrażliwy na dramatyczne momenty ludzkiej egzystencji, rozwinął się w kierunku barwnego ekspresjonizmu, który wchłonał elementy abstrakcyjne i symboliczne ludowych kobierców olteńskich, dając w rezultacie artystyczną syntezę o wyjątkowej oryginalności.

Oczywiście na tym nie wyczerpuje się, o czym wspominaliśmy, lista czołowych postaci ani wszystkich artystycznych tendencji, jakie współistniały aż do okresu po drugiej wojnie światowej w naszym kraju. Mamy nadzieję jednak, że w proponowanym wyborze publiczność polska zauważy ową ciągłość ogólnoludzkich wartości, ów liryczny ton jako pierwszoplanową cechę rumuńskiego malarstwa omawianego okresu.

Po II wojnie światowej wraz z powstaniem władzy ludowej sztuka rumuńska zdobyła nowe atrybuty, postanowiła wziąć czynny udział w wielkim zbiorowym wysiłku budowy socjalistycznego społeczeństwa. Nowe rytmy społeczne zaczęły oddziaływać bezpośrednio na twórczość artystyczną, która w tym okresie ulegała wielkiemu zróżnicowaniu i istotnemu wzbogaceniu. Są to jednak zjawiska które umykają pospiesznej analizie. Złożoność zjawisk artystycznych Socjalistycznej Rumunii wypływa nie tylko z dialektycznej konfrontacji między pokoleniami, lecz także ze zdolności do odważniejszych syntez, z bardziej zdecydowanego głosu twórczych jednostek. Rzecz charakterystyczna że opierając się na sposobie myślenia kategoriami socjalistycznego humanizmu, sztuka rumuńska odnalazła powołanie do dzieł monumentalnych, epic-

kich, pełnych dramatycznych napięć. W okresie poprzednim dotycząca przede wszystkim wrażliwości i przeżycia indywidualnego, teraz staje się odpowiedzialna wobec społeczeństwa, zgodna z jego wymogami.

Wystawa niniejsza nie jest w stanie pokazać monumentalnych dzieł ostatnich dziesięcioleci, dzieł które w przekonujący sposób dowodzą, iż współcześni artyści rumuńscy rozumieją sens i wymowę rewolucyjnych dokonań składających się na naszą dzisiejszą historię. Zespolenie się z rzeczywistością okazało się czynnikiem artystycznego postępu i ten fakt tłumaczy dlaczego w ostatnim czasie rozwinęły się różne środki wyrazu, dlaczego stało się możliwe wyraźniejsze i szybsze przyswajanie licznych innowacji artystycznego języka. Oto dlaczego część druga naszej wystawy mogłaby zaskoczyć swą różnorodnością; w istocie chodzi o zjawisko organiczne, a zrozumienie jego podstawowej jedności wymaga znajomości ogniw pośrednich.

Na tym nowym decydującym etapie historii rumuńskiej sztuki plastycznej obok czcigodnych mistrzów, przedstawicieli starszej generacji, pojawili się młodzi, którzy w decydujący sposób przyczynili się do skryształowania artystycznego życia, wytyczając kierunki dalszego jego rozwoju. Jako kontynuator, w swym pierwszym okresie twórczości, luchianowskiego koloryzmu, *Alexandru Ciucurencu* (ur. 1903) wzbogacił malarstwo rumuńskie szeregiem obrazów historycznych, w których ukazał rewolucyjne tradycje naszego narodu („*Ana Ipatescu*”, „*Koniec buntu — 1907 r.*”, itd.). Ograniczając do ich istoty środki języka plastycznego rozwijał się w kierunku coraz bardziej syntetycznego wyrazu, co uwidoczni się również w jego dawniejszych dziełach. Tworząc płótna, w których niespodzianie odbijają się echa posępnego dramatyizmu malarzy hiszpańskich XVIII w., *Corneliu Baba* (ur. 1906) zajmuje osobne miejsce we współczesnym malarstwie rumuńskim zarówno przez zgęszczony charakter malarskiej materii o bogatych w brzmieniu akordach, w których dramatyzm spleta się z wystawnością, jak zwłaszcza przez odwoływanie się do historii. Portrecista o analitycznym zmyśle, pejzażysta o epickim rozmachu potrafi przelać w kolorową farbę gatunkowy ciężar słowa oraz wibrujących i głębokich dźwięków.

Wykorzystując szczególne sugestie ekspresjonizmu *Kovacs Zoltan* (ur. 1913), *Ligia Macovei* (ur. 1916) i *Wanda Sachelarie Vladimirescu* (ur. 1916) reprezentują na wystawie wyraźniejsze zainteresowanie odważną interpretacją świata realnego; dialog dzieła z otaczającym środowiskiem staje się u nich bardziej zdecydowany. Ta tendencja rozpatrywana w szerszym aspekcie stanowi cechę charakterystyczną malarstwa uprawianego przez przedstawicieli pokoleń młodszych niezależnie od ich własnych sposobów wyrazu.

Idąc śladem poszczególnych generacji możemy zauważyć również rosnące zainteresowanie dla opracowań kompleksowych, dla eksperymentów formalnych noszących niezaprzeczone piętno oryginalności. Dysponujący rzetelną kulturą artystyczną, współcześni malarze rumuńscy przyswajają to co nowe, nie stronią równocześnie od dialogu z tradycją i, należy to podkreślić, w niektórych

przypadkach dialog ten odgrywa decydującą rolę w kształtowaniu się ich stylu. Związek z tradycją wyraża się bądź w pełnych życia strukturach, jak w obrazach *Braduta Covaliu* (ur. 1921) i *Iona Pacea* (ur. 1924), bądź w subtelnych zestawieniach szarości jak u *Virgila Almasanu* (ur. 1926), bądź też w świątecznych melodycznych modulacjach w pracach *Iona Gheorghe'a* (ur. 1929). Niekiedy związki te mają charakter bardziej bezpośredni jak w wypadku młodych: *Viorela Margineanu* (ur. 1933), *Iona Grigore'a* (ur. 1940), kiedy indziej znowu świadomie podnoszą do rangi ewenementu wartości dekoracyjne jak w malarstwie *Constantina Blendea* (ur. 1929), *Gheorghe'a Saru* (ur. 1920), *Gheorghe'a Jacoba* (ur. 1925), *Eleny Greculesii* (ur. 1930). Pewna skłonność do fantastyki uchwyconej bądź w symbolicznym blasku obrazu jak u *Sultany Maitec* (ur. 1928), bądź w jednoczesności momentów jak u *Georgety Naparus* (ur. 1930) bądź w bujnych rozkwitach jak u *Gabrieli Patutea* (ur. 1935), albo wreszcie w przedstawianiu tajemniczych nastrojów jak u *Sabina Balasy* (ur. 1932) również występuje w dzisiejszym malarstwie rumuńskim będąc jakby odpowiednikiem pewnych tendencji istniejących w literaturze.

Prace *Anastasiu Anastase* (ur. 1918), *Mihaia Rusu* (ur. 1925), *Iona Salisteanu* (ur. 1928) i *Florina Niculiu* (ur. 1928) dowodzą istnienia innych kierunków stylistycznych we współczesnym malarstwie rumuńskim, których zwolennicy pragną podkreślić, że odnowa środków plastycznego wyrazu nie jest sprzeczna z humanistyczną treścią socjalizmu.

Na zakończenie tych uwag dotyczących dzieła malarstwa wystawy należy stwierdzić, że na polu plastyki Socjalistycznej Rumunii działa wielu młodych i bardzo młodych artystów i że ożywiony dialog ze współczesnością zakłada szczerze otwartą postawę wobec nowych form języka plastyki. Wiele prac spośród osiągnięć ilustrujących ten okres rozwoju sztuk plastycznych w Rumunii było już przedstawionych polskiej publiczności w latach poprzednich. Natomiast celem obecnej wystawy jest uzupełnienie wiadomości o naszej sztuce XX w. za pośrednictwem dzieł krytycznie sprawdzonych, tych twórczych indywidualności, które określiły miejsce współczesnego malarstwa w historii naszej narodowej sztuki.

* * *

Mniejszy pod względem zajmowanego miejsca dział rzeźby ma za zadanie przedstawienie kilku zasadniczych momentów reprezentatywnych w ewolucji tego gatunku artystycznego w naszym kraju.

Wspominaliśmy już, że z powodu religijnych zakazów średniowiecznych rzeźba figuralna jest gatunkiem sztuki który w Rumunii zaczęto systematycznie uprawiać dopiero w ubiegłym stuleciu. Mimo to początek naszego wieku jest świadkiem prawdziwego twórczego rozkwitu rumuńskiej rzeźby, a czołowe postaci które podówczas sprawdziły się artystycznie to *Dimitrie Paciurea* (1873—1932) i *Constantin Brancusi* (1876—1956). W odróżnieniu od Brancusiego dążącego do uchwycenia istoty formy uważanej za symbol ciągłości, Paciurę pociągał świat tajemniczych nastrojów, pokazywanie wielkich dra-

matów wewnętrznych, przez co rzeźba jego odznacza się wyrazem bardziej napiętym o akcentach tragicznych. Doskonały portrecista (reprezentowany na wystawie portretem Tołstoja) obdarzony był wielkim wyczuciem monumentalności i wyjątkową sugestywnością. Można stwierdzić, że Paciurea pierwszy natchnął rumuńską rzeźbę nowoczesną prometejskim duchem wielkiego buntu. Rzeźbę rumuńską połowy bieżącego stulecia reprezentuje liczna grupa uznanych artystów, którzy twórczością swoją stworzyli solidną szkołę narodową na czele której znaleźli się *Corneliu Medrea* (1896—1964), *Ion Jalea* (ur. 1887), *Oscar Han* (ur. 1891), *Gheorghe Anghel* (1904—1966), *Ion Irimescu* (ur. 1903), *Boris Caragea* (ur. 1907) *Ion Valasiu* (ur. 1908) i inni, których prace nie znalazły się na wystawie. Ukształtowani w młodości w pracowniach Paryża wszyscy odznaczają się dążeniem do przeniesienia doświadczeń rzeźbiarskich wywodzących się z kręgu sztuki Rodina na grunt rodzimy, do stworzenia własnego, specyficznego stylu.

Podobnie jak w malarstwie lata po wyzwoleniu naszego kraju spod panowania faszyzmu były wyjątkowo pomyślne dla rozwoju rzeźby. Tworzenie pomników zainicjowane przez władzę ludową stało się czynnikiem wybitnie pobudzającym do działania w tej dziedzinie sztuki. Warto wspomnieć, że jednocześnie z pojawieniem się artystów młodszej generacji proces odnowy i zróżnicowania środków plastycznych przyciągnął również mistrzów starszego pokolenia. Biorący udział w wystawie rzeźbiarz *Ion Irimescu* przedstawia prace z ostatniego okresu swej twórczości, które odznaczają się poszukiwaniem melodycznych związków z formalną stroną dzieł.

Pochodzący z Maramuresz, regionu w którym sztuka snycerska ma wielowiekową tradycję, *Vida Geza* (ur. 1913) jest rzeźbiarzem związanym ze środowiskiem wiejskim i górniczym. Prace jego odznaczają się siłą wyrazu i autentycznością ludową. Wspomniane tradycje leżą także u podstaw doświadczeń rzeźbiarzy młodszych, jak *Ovidiu Maitec* (ur. 1925) reprezentowany w Warszawie czterema pracami, w których łatwo odczytać dążenie do stworzenia nowego kodu form opartego na zsumowaniu znaków graficznych jakimi posługuje się rzeźba. Realizujący z jednakowym talentem swe kompozycje figuratywne jak geometryzujące konstrukcje o dekoratywnym wyrazie rzeźbiarz *George Apostu* (ur. 1934) jest również mistrzem w tworzeniu w drewnie — materiale, który upodobało sobie wielu rumuńskich rzeźbiarzy.

Ten wachlarz stylów i indywidualności uzupełniają swymi pracami *Petre Balogh* (ur. 1920) wybitny twórca pomników, *Iulia Onita* (ur. 1923), *Naum Corcescu* (ur. 1922) subtelny portrecista i pełen wigoru konstruktor form, *Paul Vasilescu* (ur. 1936), który mimo młodego wieku okazał się dojrzałym mistrzem brązu, *Ioana Kassargian* (ur. 1936), *Silvia Radu* (ur. 1935) i inni rzeźbiarze, którzy przyczyniają się do wzbogacenia twórczości plastycznej w naszym kraju.

* * *

Trzeci dział rumuńskiej wystawy w Warszawie, ale wcale nie mniej ważny, poświęcony jest tkaninie. Wiadomo, że tkactwo w naszym kraju ma bardzo stare tradycje, a uzasadnioną renomę zdobyły sobie kobierce z Oltenii, Mołdawii, Maramuresz, Banatu i innych regionów etnograficznych. Mimo to z powodów nie dających się łatwo wyjaśnić tkanina jest gatunkiem artystycznym, który powstał niedawno. Pierwsza połowa XX w. zaznacza się obecnością tylko jednego wybitnego nazwiska *Aurelii Vasiliu-Ghiata* (ur. 1896). Zasadą tej artystki jest pokazanie jak niewyczerpane zasoby tkwią w kobiercu olteńskim jako potencjalnym źródle natchnienia dla nowoczesnego tkactwa artystycznego, a dzieła jej wyróżniają się muzykalnością i subtelnością kolorów.

Podobnie jak w innych dziedzinach lata władzy ludowej zapewniły sztukom dekoracyjnym łącznie z tkaniną niebywały rozkwit. Dziś ta szlachetna dziedzina twórczości jest jedną z najprężniejszych i najbardziej reprezentatywnych dla współczesnej sztuki rumuńskiej, uznaną za taką również na licznych międzynarodowych wystawach. *Maria Podeanu* (ur. 1927) jest wspaniałą interpretatorką folkloru, który przeobraża w obrazy o wielkiej komunikatywności ze światem współczesnym, *Gratiela Stoichita*, *Aspasia Burduja* (ur. 1939), *Marcela Blendea* (ur. 1928), *Zizi Frentiu* (ur. 1931), *Lucretia Pacea* (ur. 1924) są obecne na wszystkich wystawach tkaniny, na których ostatnio pojawia się coraz więcej prac wykonywanych przez malarzy i grafików. Spośród wielu utalentowanych warte wymienienia, chociaż nieobecne na wystawie, są nazwiska malarzy i grafików takich jak *Geta Bratescu* (ur. 1928), *Ion Nicodim* (ur. 1925), *Florin Ciubotaru* (ur. 1940), *Serban Gabrea* (ur. 1924), *Teodora Moisescu Stendl* (ur. 1938), *Barbu Nitescu* (ur. 1942), *Adrian Lebaci* (ur. 1936). Lista jest niepełna, ale atrakcyjność tkaniny dla wielu rumuńskich artystów świadczy o jej żywotności i dobrych perspektywach, jakie ten gatunek ma na przyszłość.

* * *

Mamy nadzieję, że chociaż ograniczona tylko do trzech dziedzin, niniejsza wystawa dostarczy dość elementów do stworzenia właściwego obrazu rozwoju sztuk plastycznych w Socjalistycznej Rumunii. Zważywszy, że w ostatnich czasach ilość zorganizowanych ośrodków artystycznych wzrosła z 8 do 28, że liczba artystów powiększyła się z kilkuset do ponad dwu i pół tysiąca osób, że w porównaniu z dziewięcioma muzeami sztuki, jakie istniały przed wojną, dziś jest ponad pięćdziesiąt muzeów i zbiorów, że co roku powstaje wiele pomników i płaskorzeźb możemy stwierdzić, że sztuka plastyczna w naszym kraju przeżywa okres bujnego, dynamicznego rozkwitu, który z pewnością wyłoni oryginalne indywidualności i dzieła trwałe.

Ujmując rzecz w takiej perspektywie wystawa rumuńskiej sztuki plastycznej zorganizowana w Warszawie jest nie tylko wyrazem serdecznej i tradycyjnej przyjaźni, lecz także zachętą do głębszego zapoznania się ze światem artystycznym naszego kraju.

Prof. dr Vasile Dragut

MALARSTWO

**Nutzi ACONTZ, ur. Focsani 1894 — zm.
Bukareszt 1957**

1. ŁODZIE NA MORZU
olej płótno na kartonie, 36×46
2. WAZON Z KWIATAMI
olej płótno, 69,5×54,5
3. PARK MIEJSKI
olej płótno, 48,5×56
4. MARTWA NATURA Z MUSZLĄ
olej płótno, 53,5×65

Virgil ALMASANU, ur. Tighina 1926

5. PRZYJAŹŃ, 1970
olej płótno, 145×210
6. RAPSODOWIE, 1966
olej płótno, 134×190
7. EPITAFIUM — 1907, 1967
olej płótno, 140×180
8. TUDOR VLADIMIRESCU, 1971
olej płótno, 180×160

Anastase ANASTASIU, ur. Bukareszt 1918

9. ULICA, 1971
olej płótno, 130×150

**W. M. ARNOLD, ur. Jassy 1897 — zm.
Bukareszt 1946**

10. ULICA ORIENTALNA, 1926
olej karton, 54×54
11. MARTWA NATURA Z RAKAMI,
1937—1939
olej płótno, 37,5×45,8
12. TARG W BRETANII, 1939
olej karton, 40×55
13. PORT RYBACKI W DOUARNEZ,
1938—1939
olej płótno, 38×46,5

Corneliu BABA, ur. Krajowa 1906

14. AUTOPORTRET, 1971
olej płótno, 59×50
15. PORTRET, 1967
olej płótno, 110×79
16. CHŁOPI, 1958
olej płótno, 240×183

17. PORTRET MŁODZIEŃCA, 1971
olej płótno, 60×45
18. PLAC W WENECJI, 1960
olej płótno, 89×75
19. PEJZAŻ, 1968
olej płótno, 66×80
20. ARLEKIN, 1967
olej płótno, 95×78
21. PORTRET, 1964
olej płótno, 100×70

Sabin BALASA, ur. Blaj 1932

22. MACIERZYŃSTWO, 1967
olej płótno, 140×150
23. PROLEGOMENA DO ŻYCIA, 1971
olej płótno, 140×170
24. WIOSNA, 1967
olej płótno, 150×140

Constantin BLENDEA, ur. Pestisani 1929

25. PRZEMYSŁ CHEMICZNY, 1970
olej płótno
26. INTYMNOŚĆ, 1967
olej płótno, 87×82
27. KWIATY, 1967
olej płótno, 105×80

**Marius BUNESCU, ur. Caracal 1881 —
zm. Bukareszt 1971**

28. ZAKĄTEK BUKARESZTU
olej karton, 46×54,5
29. PEJZAŻ
olej karton, 46,3×55,8
30. GÓRA ATHOS — WEJŚCIE DO
ŚWIĄTYNI DIONIZOSA
olej płótno, 46,2×55
31. WENECJA, 1929
olej karton, 38,5×46
32. ZIMA. CERKIEW SCHITU MAGU-
REANU, 1929
olej karton, 50,5×61,5

H. Henry CATARGI, ur. Bukareszt 1894

33. ROBOTNIK, 1960
olej płótno, 130×97

34. MARTWA NATURA Z CZERPA-
KIEM, 1969
olej płótno, 144×111,4
35. DZIEWCZYNA, 1971
olej płótno, 116×90
36. BIAŁA SUKNIA, 1967
olej płótno, 90×120
37. RAFINERIA, 1964
olej płótno, 90×100

Bogdan CATUL, ur. Colmar 1897

38. PORTRET PROFESORA N. IORGI,
1968
olej płótno, 80×55
39. PEJZAŻ, 1965
olej karton, 50×55
40. PORTRET, 1967
olej karton, 50×66

Marius CILIEVICI, ur. Siret 1930

41. NIELEGALNA DRUKARNIA
olej płótno, 145×111,5

Alexandru CIUCURENCU, ur. Tulcza 1903

42. PEJZAŻ WIECZORNY, 1965
olej płótno, 65,5×95,5
43. 13 GRUDNIA 1918 r., 1971
olej płótno, 115×145
44. ROK 1848, 1969
olej płótno
45. SOCJALIZM
olej karton, 104×79
46. RAFINERIA W PLOESZTI, 1964
olej karton, 60×84
47. MARTWA NATURA, 1969
olej płótno, 55×65
48. MARTWA NATURA, 1970
olej karton, 55×65

Aurel CIUPE, ur. Lugoj 1900

49. BIAŁY POKÓJ, 1961
olej płótno, 60×72,5
50. BALKON
olej płótno, 90×75
51. MÓJ OGRÓD
olej płótno, 60×73

**Stefan CONSTANTINESCU, ur. Tg Ocna
1898**

52. TARG W CURTEA DE ARGES I
olej płótno, 81×100
53. TARG W CURTEA DE ARGES II
olej płótno, 80×100
54. PEJZAŻ Z BRETANII
olej płótno, 80×100
55. PEJZAŻ Z GAŁACZA
olej płótno, 80×100

Bradut COVALIU, ur. Sinaia 1924

56. PEJZAŻ, 1969
olej płótno, 73×100
57. PEJZAŻ I, 1971
olej płótno, 73×100
58. PORTRET PODWÓJNY, 1970
olej płótno, 130×105
59. W TONACJI SZAREJ, 1969
olej płótno, 115×130
60. W GÓRACH, 1969
olej płótno, 130×106

**Nicolae DARASCU, ur. Giurgiu 1883 —
zm. Bukareszt 1959**

61. CMENTARZ TATARSKI, (1923)
olej płótno, 72×91
62. ŁODZIE WENECKIE, (1932—1933)
olej płótno, 60×50
63. PEJZAŻ Z DOBRUDŻY, (1935—1939)
olej płótno, 60×72,5
64. MECZET W POŁUDNIOWEJ DO-
BRUDŻY, (1922—1923)
olej karton, 65×25,2
65. ZAJAZD I DRZEWO NAD MO-
RZEM, (1935—1939)
olej płótno, 60×73,5

**Gabriela DRAGUT PATULEA, ur. Tulcza
1935**

66. KWIATOSTAN
olej płótno, 140×118
67. PRZEJŚCIE
olej płótno, 140×118

Ion GHEORGIU, ur. Bukareszt 1929

68. NIEBIESKA SYMFONIA, 1971
olej płótno, 150×130
69. JESIEŃ, 1968
olej płótno, 100×110
70. KOMPOZYCJA, 1969
olej płótno, 97×130
71. PEJZAŻ, 1970
olej płótno, 138×110

Dumitru GHIATA, ur. Colibasi 1888

72. OWOCARKA
olej płótno, 50×61
73. TARG
olej płótno, 80,5×95
74. ZIMA
olej karton, 61×49,3
75. MARTWA NATURA
olej karton, 50×65
76. KWIATY GÓRSKIE
olej karton, 61×49,5
77. KWIATY LEŚNE
olej płótno na kartonie, 50×61
78. CYGANIE NA TARGU
olej płótno, 60×73

**Lucian GRIGORESCU, ur. Medgidia
1894 — zm. Bukareszt 1965**

79. MARTWA NATURA
olej płótno, 80×100
80. PEJZAŻ Z MARAMURESZ
olej płótno, 50×60
81. PEJZAŻ Z BALCIC
olej płótno, 50,7×73,1
82. LAS
olej płótno, 65×81
83. PEJZAŻ MIEJSKI
olej płótno, 46×55
84. PEJZAŻ Z MANGALII
olej płótno, 81,5×100
85. PORTRET DZIEWCZYNY
olej płótno, 113×73
86. MARTWA NATURA
olej płótno, 80×116

Ion GRIGORE, ur. Corni-Suceava 1940

87. ŚWIĘTO PRACY, 1971
olej płótno, 134×142
88. PEJZAŻ, 1970
olej płótno, 117×90

Vasile GRIGORE, ur. Bukareszt 1935

89. MARTWA NATURA, 1970
olej płótno, 100×80
90. CZERWONA PALETA
olej płótno, 70×80
91. ŻÓŁTY PARAWAN, 1969
olej płótno, 60×80

Gheorghe IACOB, ur. Pogoare-Buzau 1925

92. ZWYCIĘSTWO
olej płótno, 135×90
93. KOMPOZYCJA
olej płótno, 80×100
94. PEJZAŻ WSCHODNI
olej płótno, 80×100

Iosif ISER, ur. Bukareszt 1881 — zm. Bukareszt 1958

95. STATKI W BILBAO
gwasz papier, 49,6×64
96. PODWÓRKO PARYSKIE
gwasz papier werniksowany, 66×53
97. CZERWONY BERET
olej płótno, 81,8×66

Zoltan KOVACS, ur. 1913

98. MARTWA NATURA Z FIGURAMI,
1952
olej dykta, 60,5×77
99. PEJZAŻ
olej płótno, 70×80
100. KWIATY, 1960
olej płótno, 55×60,5

Stefan LUCHIAN, ur. Stefanesti 1868 — zm. Bukareszt 1916

101. MYJĄCA GŁOWĘ
olej płótno, 100×70
102. ANEMONY
olej karton, 44,5×35

103. GARNEK Z CHRYSANTEMAMI
olej płótno, 49×60
104. PO DESZCZU
olej karton, 35×45
105. WZGÓRZE HINGANÓW
olej płótno, 54×85

Ligia MACOVEI, ur. Bukareszt 1916

106. DZIEŃ PLONÓW, 1969
olej płótno, 150×150
107. KWIATY POLNE, 1968
olej płótno, 80×60
108. ZABAWA, 1970
olej płótno, 70×95

Sultana MAITEC, ur. Livezi 1928

109. ZWYCIĘSTWO
technika mieszana karton, 146×81
110. BARAGAN, 1971
technika mieszana karton, 180×146

Viorel MARGINEANU, ur. Cenade Me-dias 1933

111. ŚWIĘTO W MARAMURESZ
olej płótno, 135×120
112. ZIMA W CENADE, 1964
olej płótno, 130×140
113. JESIEŃ, 1967
olej płótno, 110×125

Herman Max MAXY, ur. Braiła 1895 — zm. Bukareszt 1971

114. PLAC ŚW. JERZEGO W CIRJE,
1933
olej płótno, 73×92
115. KATARYNIARZ, 1940
olej płótno, 70×49,8
116. BILARD, 1937
olej karton, 59×72,5
117. KONSTRUKCJA PIONOWA
olej karton, 69×48,5
118. TRISTAN TZARA, 1924
olej karton, 65×35,5

Corneliu MICHAILESCU, ur. Bukareszt 1887 — zm. Bukareszt 1965

119. STRAŻ ZAMKOWA
olej karton, 65×71
120. MARTWA NATURA, 1929
olej karton, 46,3×57,2
121. PO BALU (LALKI)
olej karton, 69×72
122. DUSZA ULATUJĄCA DO NIEBA,
1930
olej płótno, 69,7×47
123. KOMPOZYCJA, 1930
olej płótno, 47×70,5

Ion MUSCELEANU, ur. Caracal 1903

124. PIONIERKA, 1961
olej płótno, 92×64
125. KWIATY, 1960
olej karton, 81×65
126. MARTWA NATURA, 1967
olej karton, 46×61
127. DZIEWCZYNA NAD KSIĄŻKĄ,
1965
olej karton, 92×72
128. MARTWA NATURA, 1967
olej karton, 48×63

Adalbert NAGY, ur. 1902 — zm. 1970

129. DZIECI MORZA
olej płótno, 150×140

Imre NAGY, ur. Miercurea Ciuc 1893

130. PORTRET MALARZA AL. MOHI,
1960
olej dykta, 66,3×57,4
131. CIOCIA ILONA, 1961
olej płótno, 100,7×87,7
132. ODPOCZYNEK, 1955
tempera dykta, 124,8×106

Georgeta NAPARUS GRIGORESCU, ur. Bukareszt 1930

133. PONIEDZIAŁEK, 1967
olej płótno, 100×80
134. WJAZD TRYUMFALNY, 1969
olej płótno, 124×100
135. OGRODY
olej płótno, 105×135

Florin NICULIU, ur. Hudesti, Dorohoi 1928

136. INTERWAŁY, 1970
olej płótno, 96×145
137. OFIARA I, 1970
olej płótno, 130×130

Ion PACEA, ur. Grecja 1924

138. KOBIETY WIEJSKIE
olej płótno, 120×128
139. WNĘTRZE
olej płótno, 120×100
140. RODZINA CHŁOPSKA, 1971
olej płótno, 140×130
141. WNĘTRZE III
olej płótno, 100×120

Theodor PALLADY, ur. Jassy 1871 — zm. Bukareszt 1956

142. AUTOPORTRET
olej karton, 37×31
143. MARTWA NATURA — RYBA
olej płótno na kartonie, 45,7×54,9
144. WAZON Z CYNIAMI
olej płótno na kartonie, 65×54
145. PEJZAŻ Z DOMAMI I DRZEWAMI
olej płótno na kartonie, 45,5×37,5
146. NIEBIESKI FOTEL
olej karton, 45,8×38
147. PLACE DAUPHINE W PARYŻU
olej karton, 64×50,5
148. AKT NA WISNIOWEJ KANAPIE
olej karton, 53,3×68,3

Gheorghe PETRASCU, ur. Tecuci 1872 — zm. Bukareszt 1949

149. ANEMONY, 1939
olej karton, 38,5×46,5
150. WNĘTRZE W TIRGOVISTE, 1937
olej płótno, 46×54,5
151. TOLEDO. MOST SAN MARTIN,
1929
olej płótno, 37,5×45,5
152. WARSZTAT W TIRGOVISTE, 1931
olej płótno, 60×72,5

153. PEJZAŻ WENECKI, (1934)
olej płótno, 38×46
154. WEJŚCIE DO MONASTYRU
VIFORITA, 1928
olej płótno, 50×61
155. MARTWA NATURA Z WIADER-
KAMI, 1933
olej płótno, 45×53
156. NACZYNNIA Z KWIATAMI, 1932
olej płótno, 55×60
157. MARTWA NATURA, 1935
olej karton, 30×26

Alexandru PHOEBUS, ur. Bukareszt 1899 — zm. Bukareszt 1954

158. ROBOTNIK, 1931
olej płótno, 150×101,5
159. MOTYW ZE STAREGO BUKA-
RESZTU, 1946
gwasz papier, 65×50
160. PEJZAŻ BUKARESZTEŃSKI, 1944
olej płótno, 74×95

Constantin PILIUTA, ur. Botoszany 1929

161. LUCHIAN, 1968
olej płótno, 120×80
162. NOWOŻEŃCY U FOTOGRAFA,
1970
olej płótno, 82×100
163. PORTRET STARUSZKA, 1959
olej płótno, 100×80

**Vasile POPESCU, ur. Bukareszt 1891 —
zm. Bukareszt 1944**

164. EGZOTYCZNE OWOCE
olej karton, 34×46,3
165. MARTWA NATURA Z LUSTREM,
1941
olej karton, 61×49,3
166. RESTAURACJA NAD JEZIOREM,
1941
olej płótno, 51×61,2
167. PEJZAŻ Z DOMEM, 1937
olej karton, 60,7×50

**Camil RESSU, ur. Gałac 1880 — zm. Bu-
kareszt 1962**

168. AUTOPORTRET, 1947
olej płótno, 78×58,5
169. PEJZAŻ
olej karton, 46,5×61
170. DOM Z WERANDĄ
olej karton, 45×60
171. MŁYN W DIRSTE
olej karton, 50×60,5
172. PODPISYWANIE APELU POKOJU
olej płótno, 99,5×118,5

Mihai RUSU, ur. Vorova, Botoszany 1925

173. ANTRAKT MUZYCZNY, 1970
olej płótno, 135×120
174. PRZED LUSTREM, 1971
olej płótno, 135×180
175. PRZYSPOSOBIENIE DO OBRONY
OJCZYZNY, 1971
olej płótno, 125×110

Ion SALISTEANU, ur. Pitesti 1929

176. PRZEPRAWA PRZEZ GÓRY, 1968
olej płótno, 140×120
177. OCZEKIWANIE, 1971
olej płótno, 205×160
178. MILCZENIE, 1970
olej płótno, 140×120

**Al. Jean STERIADI, ur. Bukareszt 1880 —
zm. Bukareszt 1956**

179. PEJZAŻ DOBRUDZKI, 1922
olej karton, 49,5×65
180. PEJZAŻ, 1924
olej karton, 49,5×60
181. PEJZAŻ ZIMOWY, 1920
olej płótno, 53,5×75

Dorian SZASZ, ur. Aiud 1924

182. KOMPOZYCJA
technika mieszana płótno, 120×88
183. KOMPOZYCJA
technika mieszana płótno, 110×120

Lia SZASZ, ur. Konstanca 1928

184. KOMPOZYCJA
olej płótno, 130×106

Gheorghe SARU, ur. Ghecea, Banat 1920

185. ŚWIĘTO III, 1970
olej płótno, 150×130
186. ŚWIĘTO PRACY, 1971
olej płótno, 130×150
187. ŚWIĘTO I, 1969
olej płótno, 140×110

**Francisc SIRATO, ur. Krajowa 1877 —
zm. Bukareszt 1955**

188. DZIEWCZYŃKA W ŻÓLTEJ SU-
KNI, 1934
olej karton, 50×61
189. DZIEWCZYŃKA Z PARASOLKĄ
olej karton, 60×50,5
190. CYNIE
olej karton, 50×61
191. STUDIUM DO AUTOPORTRETU
olej karton, 55×45,5
192. DZIEWCZYŃKA W ŻÓŁTYM, 1945
olej karton, 54,5×46
193. PEJZAŻ — DOMY NAD MORZEM,
1938
olej karton, 48,6×59,8

**Mattis TEUTSCH, ur. Braszów 1884 —
zm. Braszów 1960**

194. KOMPOZYCJA (1916—1924)
olej płótno, 100×90
195. JEŻDZIEC (1925—1930)
olej płótno, 146×80
196. DWIE POSTACIE
olej płótno, 100×57
197. TANIEC
olej płótno, 100×70

**Nicolae TONITZA, ur. Birlad 1886 — zm.
Bukareszt 1940**

198. MANGALIA (PEJZAŻ NADMORS-
KI), 1925
olej karton, 49×60

199. DZIEWCZYŃKA NAD KSIĄŻKĄ,
(1926—1927)
olej karton, 59,5×49
200. CÓRKA GAJOWEGO, (1927—1928)
olej karton, 50×60
201. WAZON Z KWIATAMI I PARA-
SOLKĄ, (1927—1929)
olej płótno, 60×50

202. AKT NA OZDOBNYM TLE, (1930)
olej płótno, 60×50

203. W MANGALII
olej karton, 60×48,5

204. DZIEWCZYŃKA Z GOŹDZIKAMI
olej karton, 48×38

**Ion TUCULESCU, ur. Krajowa 1910 —
zm. Bukareszt 1962**

205. WNĘTRZE CHATY WIEJSKIEJ
olej płótno, 51×58,5
206. NAD MORZEM
olej karton, 50×71,5
207. PEJZAŻ Z MANGALII
olej płótno, 46×55,5
208. TRYLOGIA
olej papier, 51×71
209. JEZIORO BRANESTI
olej płótno, 45×55
210. SPOJRZENIE
olej płótno, 61×51,5
211. ŚLADY
olej płótno, 70×49
212. PRZEDMIEŚCIE MANGALII, 1946
olej płótno, 47×56
213. PEJZAŻ Z MANGALII
olej płótno, 45×53,5

**Wanda VLADIMIRESCU SACHELARIE,
ur. Konstanca 1916**

214. MŁODZIEŻ, 1970
olej płótno, 140×110
215. NASZE OSIĄGNIĘCIA, 1969
olej płótno, 135×115

R Z E Ź B A

Gheorghe ANGHEL, ur. 1905

1. ZWYCIĘSTWO
brąz, 90
2. MACIERZYŃSTWO
brąz, 90
3. BALCESCU
brąz, 40

George APOSTU, ur. Adjud 1934

4. ZBIORY
drewno, 110
5. JESIEŃ
marmur, 65
6. MŁODOŚĆ
drewno, 175

Naum CORCESCU, ur. 1922

7. PORTRET
brąz, 38
8. DOSTATEK
kamień, 78
9. PROTEST
brąz, 151

Stefan GHERGHELI, ur. Comenzi Harghita 1939

10. MACIERZYŃSTWO
sztuczny kamień, 110

Vasile GORDUZ, ur. Trifesti 1933

11. ZWYCIĘSTWO
brąz, 105

Oscar HAN, ur. Bukareszt 1891

12. AKT
brąz, 57
13. ROZMYŚLANIE
brąz, 58
14. ELEGIA
brąz
15. NICOLAE IORGA
brąz

Ion IRIMESCU, ur. Preotesti 1903

16. STARY MIRCEA
brąz, 111

17. SPAWACZKA
brąz, 248
18. WSPOMNIENIA
brąz, 67
19. DIALOG
brąz, 105
20. ŚPIEWACZKA
brąz, 135

Ion JALEA, ur. Casimcea 1887

21. AKT
brąz, 33
22. EDYP
brąz, 38
23. ŁUCZNIK
brąz, 45

Ioana KASSARGIAN, ur. Bukareszt 1936

24. CZUŁOŚĆ
brąz

Romul LADEA, 1901—1970

25. CHŁOP Z MOJEJ WSI
drewno, 80
26. MATKA
drewno, 45

Ovidiu MAITEC, ur. Arad 1925

27. MOTYL
drewno, 120
28. DRZEWO OWOCOWE
drewno, 140
29. BRAMA
drewno, 135

Corneliu MEDREA, 1889—1965

30. EWA
brąz, 110
31. RZEŹBIARZ GRIGORESCU
brąz, 124
32. POCAŁUNEK
brąz, 30
33. TORS
brąz, 60

Iulia ONITA, ur. Dorohoi 1923

34. AKT
brąz, 129
35. SOLIDARNOŚĆ
brąz, 85
36. GŁOWA DZIEWCZYNY
brąz, 34

Dimitrie PACIUREA, 1873—1932

37. TOŁSTOJ
brąz, 127
38. STEFAN LUCHIAN
brąz, 43

Ion Grigore POPOVICI, 1904—1946

39. ZWYCIĘSTWO
brąz, 95

Silvia RADU, ur. Gaiesti 1935

40. DZIEWCZYNA
brąz, 145

Jenö SERVATZIUS, ur. Kluż 1903

41. MIŁOŚĆ
drewno patynowane, 88
42. AUTOPORTRET, 1956
drewno polichromowane, 137,5
43. RZEŹBA, 1966
drewno, 156,5

Mircea STEFANESCU, ur. Oradea 1929

44. OWIECZKA
drewno, 155

Paul VASILESCU, ur. Bukareszt 1936

45. KOMPOZYCJA
cement, 75

Geza VIDA, ur. Baia Mare 1913

46. BUNT
drewno, 112

Ion VLASIU, ur. Lechinta, Mezes 1908

47. HORIA
brąz, 91
48. CLOSCA
brąz, 93
49. CRISAN
brąz, 91

TKANINA

Liliana ANASTASESCU, ur. Moreni, Dimbovita 1924

1. CO DZIEŃ, 1971
wełna, 190×225

Ion BRANULESCU, ur. Tirgoviste 1937

2. KOMPOZYCJA, 1971
wełna, 214×250

Aspasia BURDUJA, ur. Botoszany 1939

3. HYMN (TESTAMENT KOMUNISTÓW), 1971
wyszywanki wełna, 355×365

Pavel CODITA, ur. Cosuleni 1916

4. KOMPOZYCJA Z PTAKAMI
wełna, 271×193

Georgeta CRACIUN COSTIN, ur. Roman 1927

5. KOMPOZYCJA, 1971
wełna, 500×220

Zizi FRENTIU, ur. Silistra 1931

6. POLANA
wełna, 222×288

Aurelia GHIATA, ur. Piatra Neamt 1896

7. KWIATY I ZBOŻE, 1963
wełna, 200×90

Valentina GHINEA DELAPORT, ur. Ologi 1926

8. KWIATY PRZEMYSŁU, 1970
wełna, 200×250

Dimitrie GRIGORAS, ur. Cirligi 1931

9. OWOCOBRAŃIE, 1971
wełna, 262×384

Cornelia IONESCU, ur. Bukareszt 1939

10. RYTM
wełna, 265×200

Mihail LEBACI, ur. Satu Mare 1936

11. POKOLENIE, 1971
wełna, 282×197

Barbu NITESCU, ur. Bukareszt 1942

12. HOLD, 1971
wełna, 180×330

Lucretia PACEA, ur. Albania 1924

13. KOMPOZYCJA
sierść kozia, 200×160
14. KĄDZIEL
sierść kozia, 146×125
15. PTAK
sierść kozia, 140×185

Ovidiu PASTINA, ur. Alba Iulia 1934

16. ZAŁOŻYCIELE, 1971
wełna, 294×200

Mimi PODEANU, ur. Pogoanele, Buzanu 1927

17. MUR Z WICIOKRZEWEK
wełna, 196×158

Gheorghe SPIRIDON, ur. Burdujeni, Bacanu 1923

18. TANCERZE OBRZĘDOWI
wełna, 288×210
19. ŚWIĘTO, 1971
wełna, 300×500

Teodora STENDL MOISESCU, ur. Bukareszt 1938

20. KOMPOZYCJA, 1967
sierść kozia, 248×288

MALARSTWO

Wystawa sztuki rumuńskiej - dodatkowe prace

Rzeźba

Borys Caragea, Kobieta z gitarą, brąz

Malarstwo

Elena Grecalesi-ur. 1920

Pod sztandarami, 1971, olej płótno

W nowym domu, 1970, olej płótno

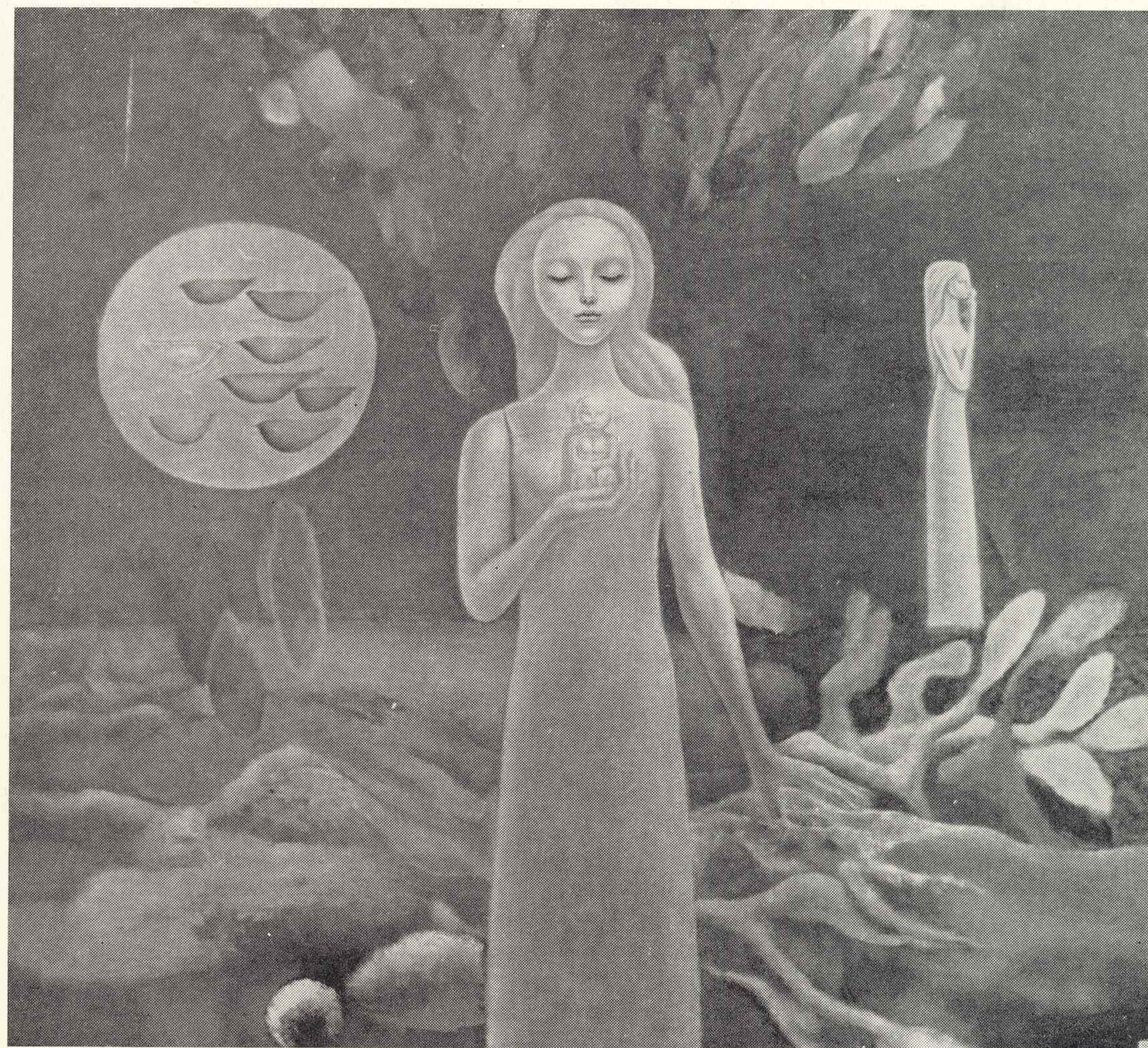

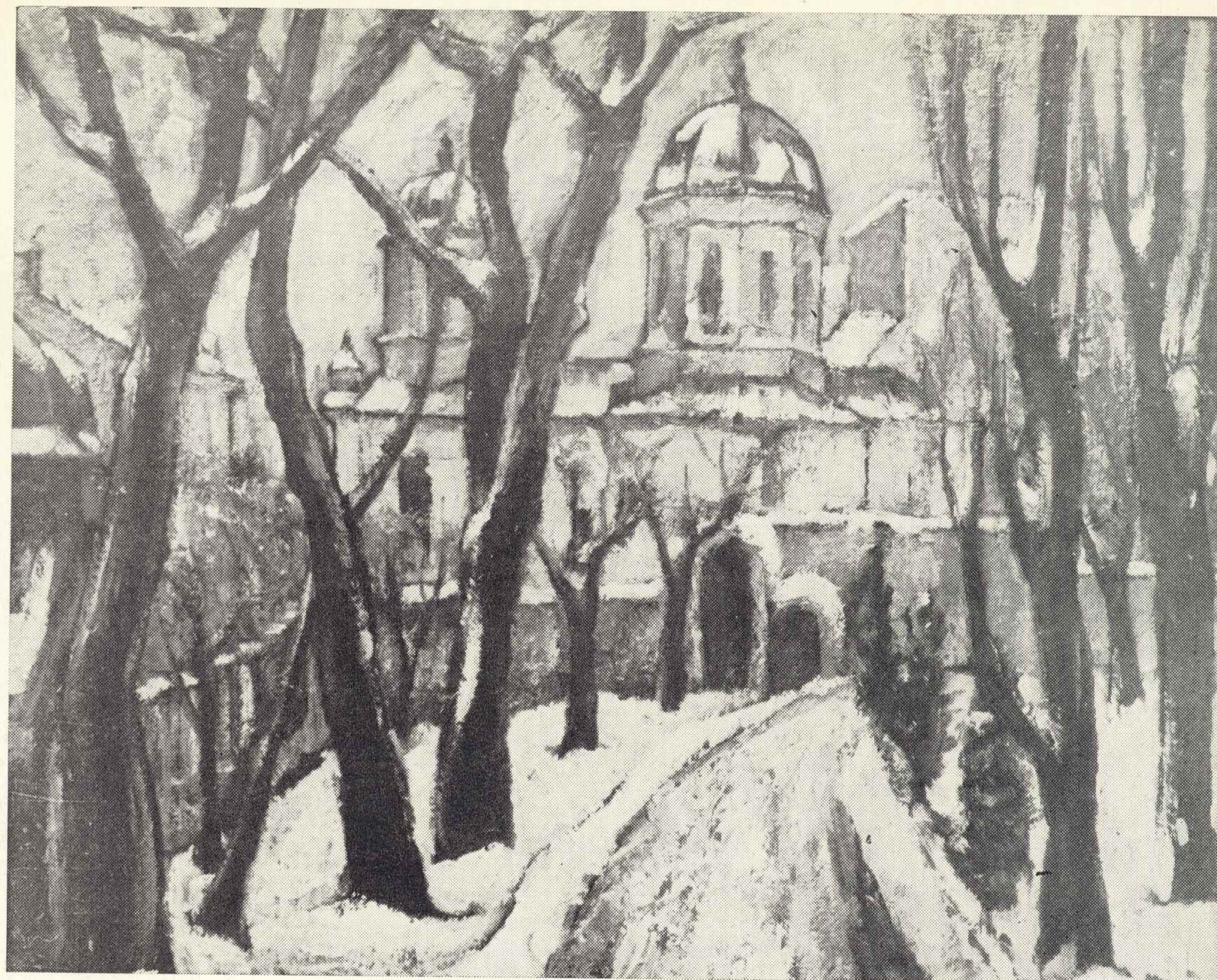
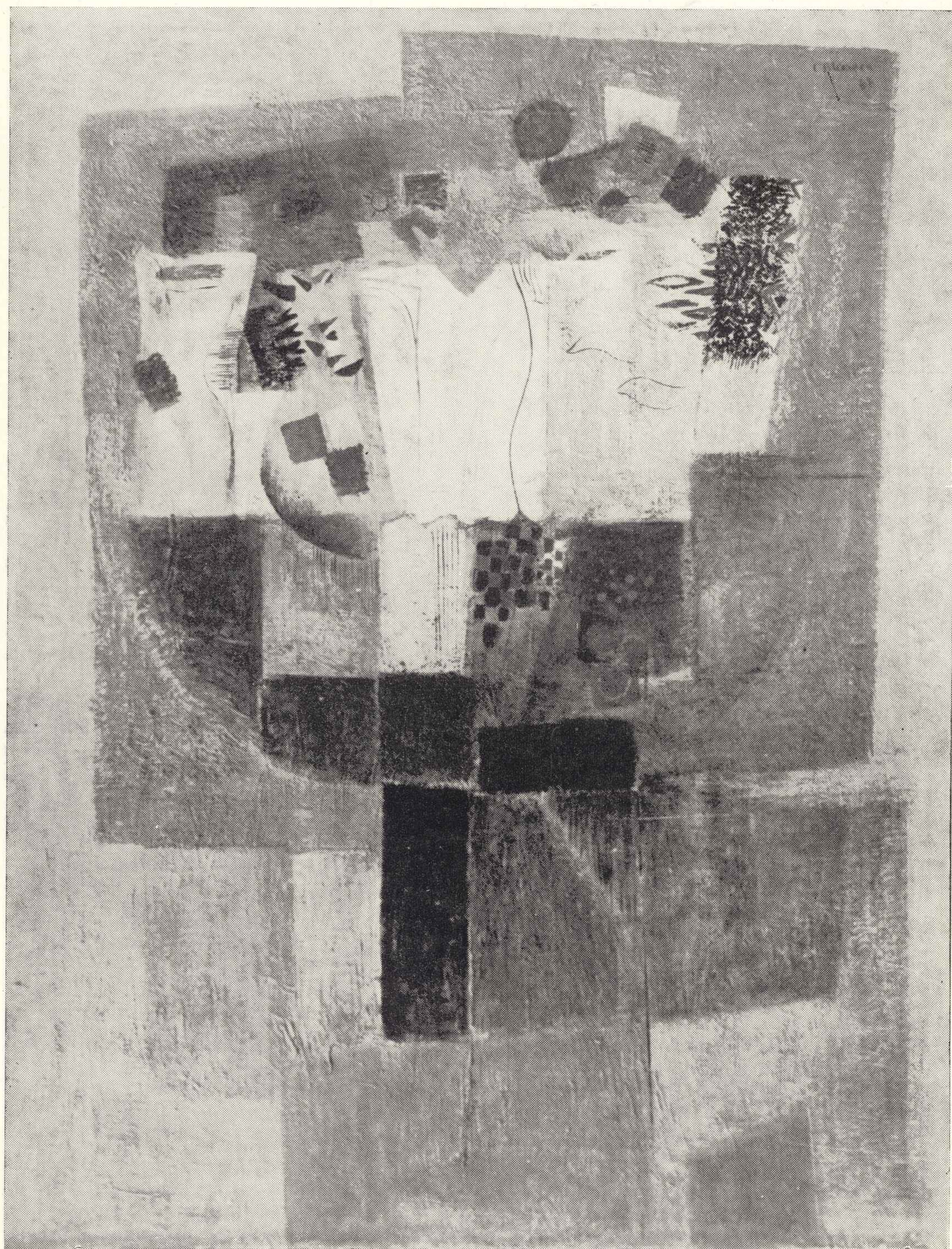

16. Corneliu Baba, Chłopi

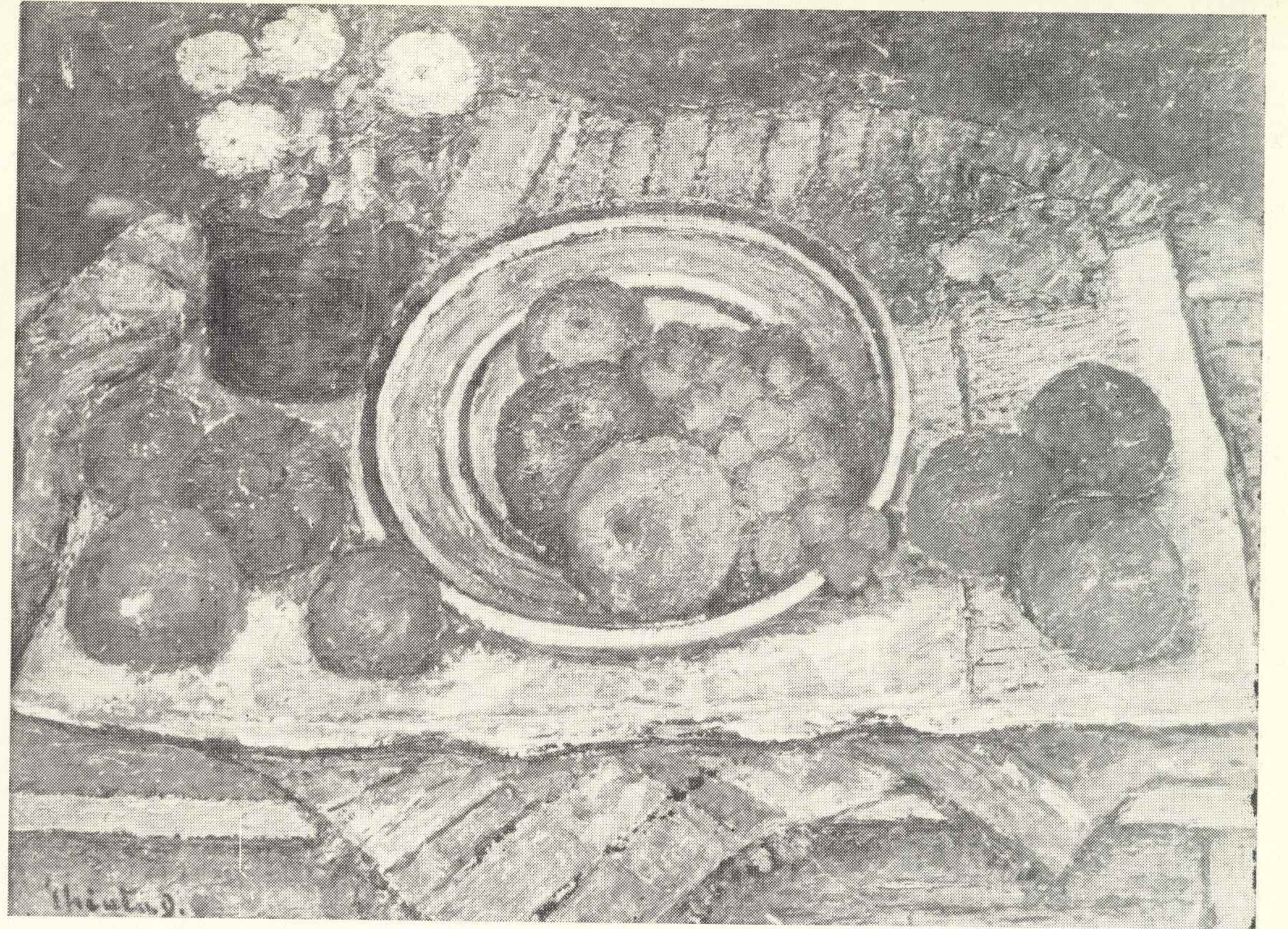

79. Lucian Grigorescu, Martwa natura

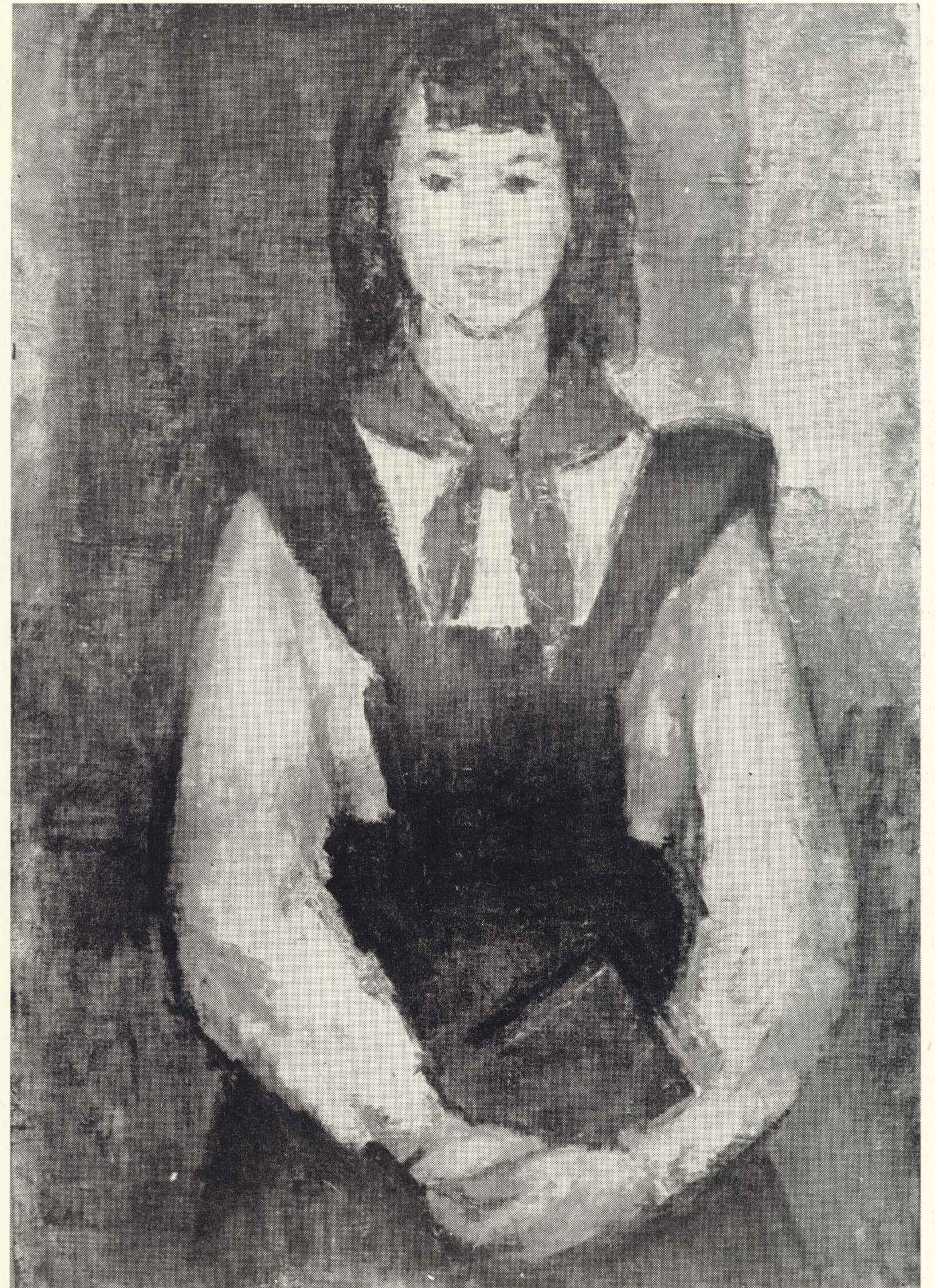

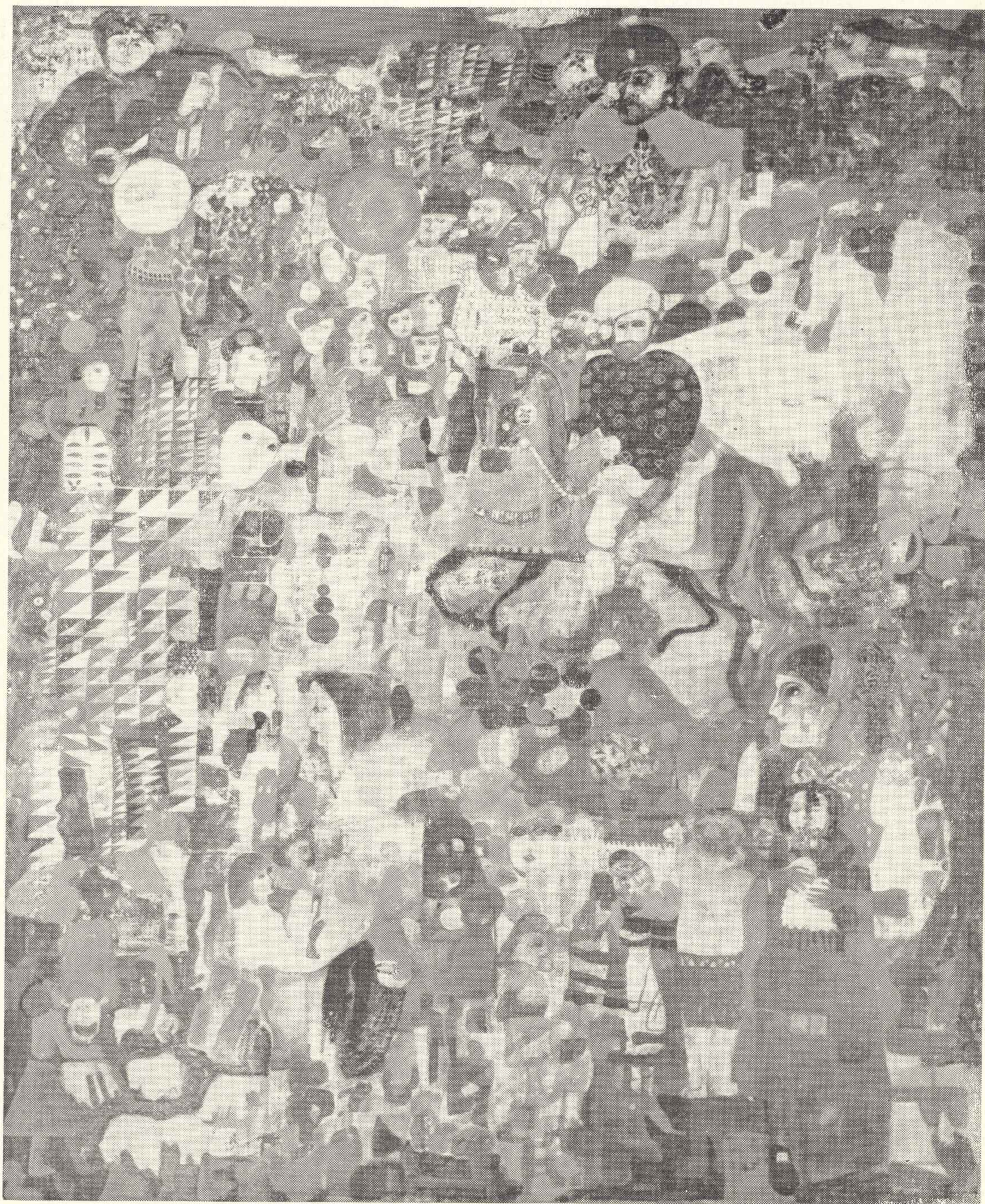

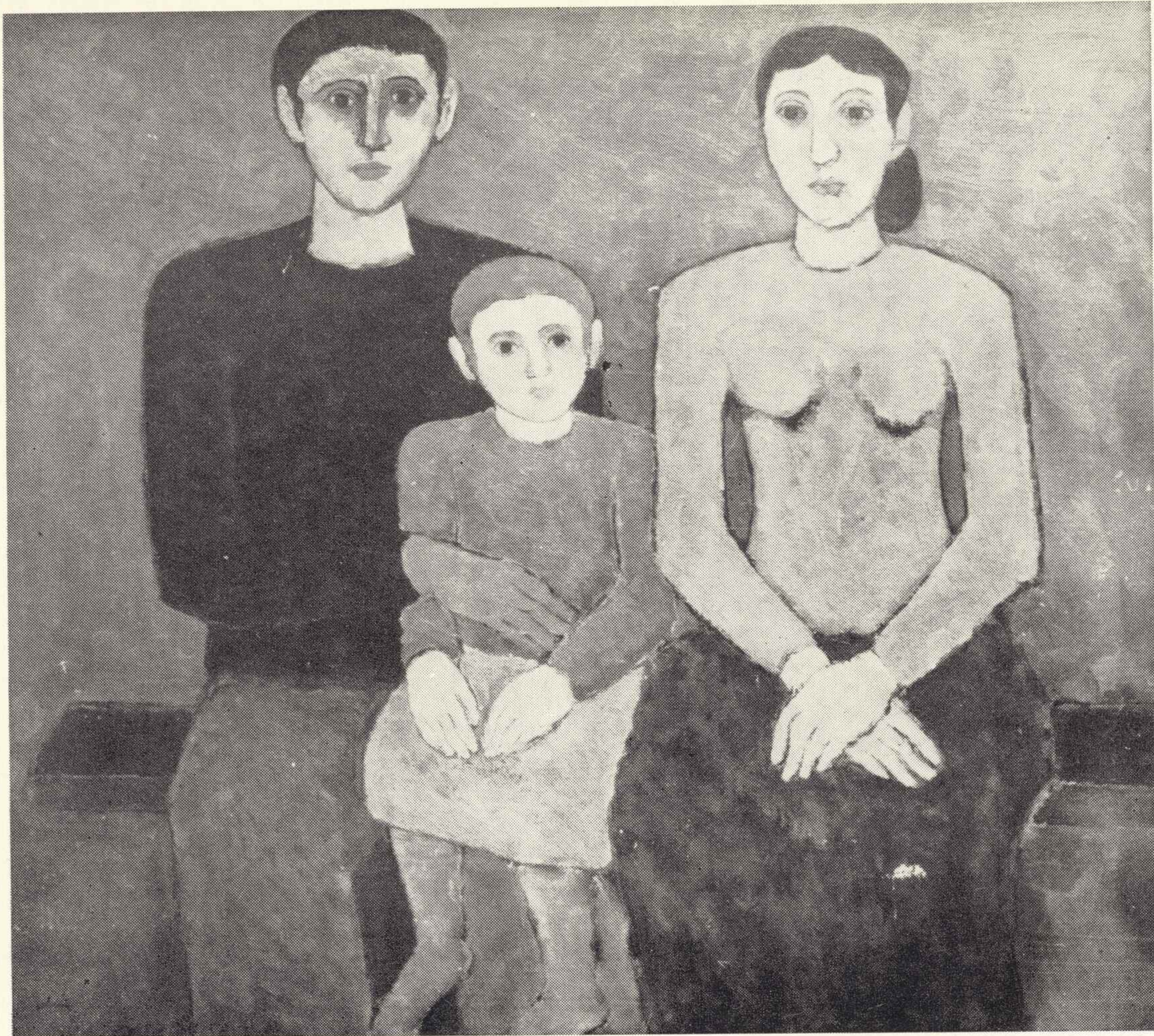
112. Viorel Margineanu, Zima w Cenade

140. Ion Pacea, Rodzina chłopska

155. Gheorghe Petrescu, Martwa natura z wiaderkami

162. Constantin Piliuta, Nowożeńcy u fotografa

171. Camil Ressu, Młyn w Dirste

175. Mihai Rusu, Przysposobienie do obrony ojczyzny

RZEŹBA

1. Gheorghe Anghel,
Zwycięstwo

12. Oscar Han, Akt

37. Dimitrie Paciurea, Tolstoj

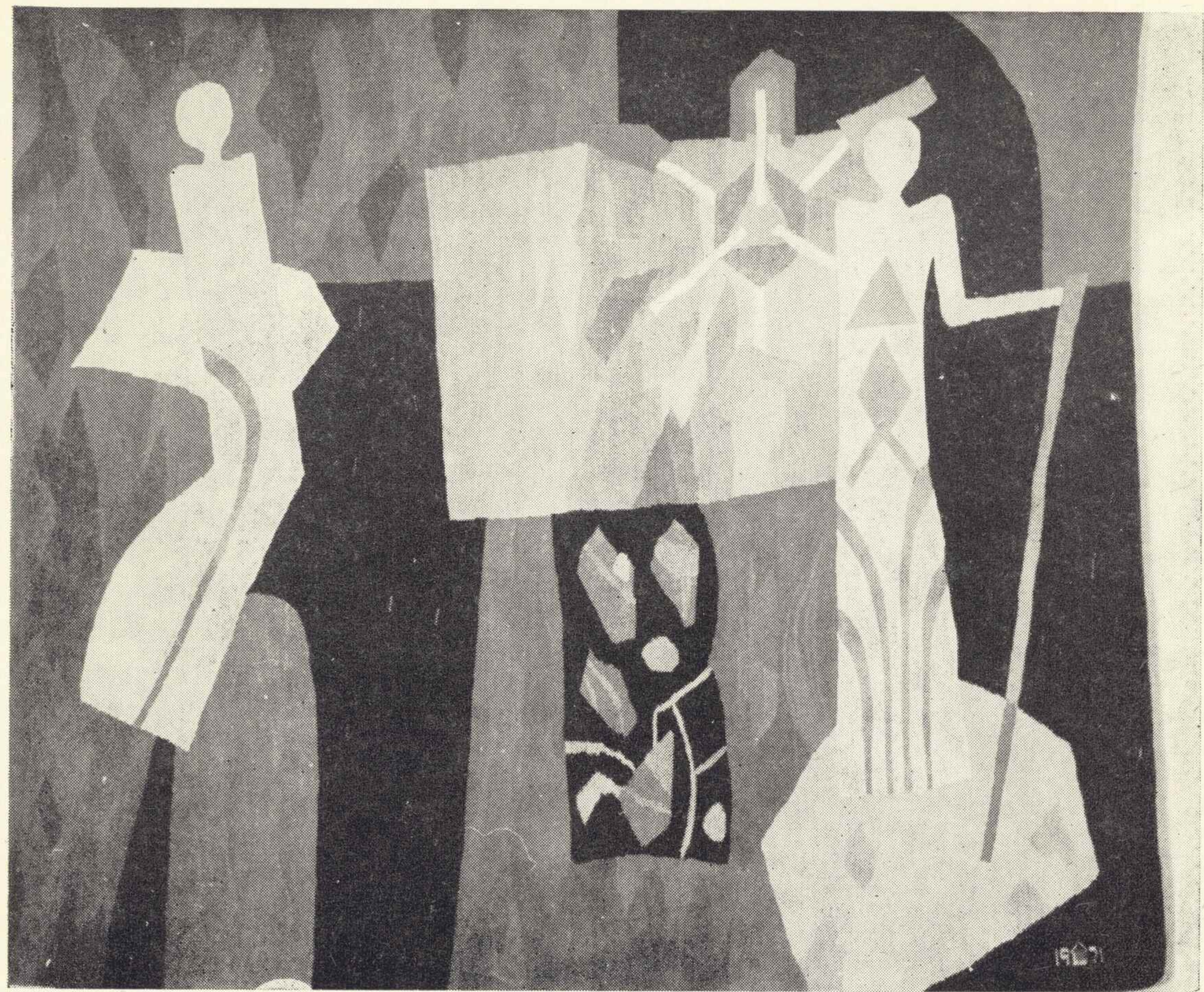

TKANINA

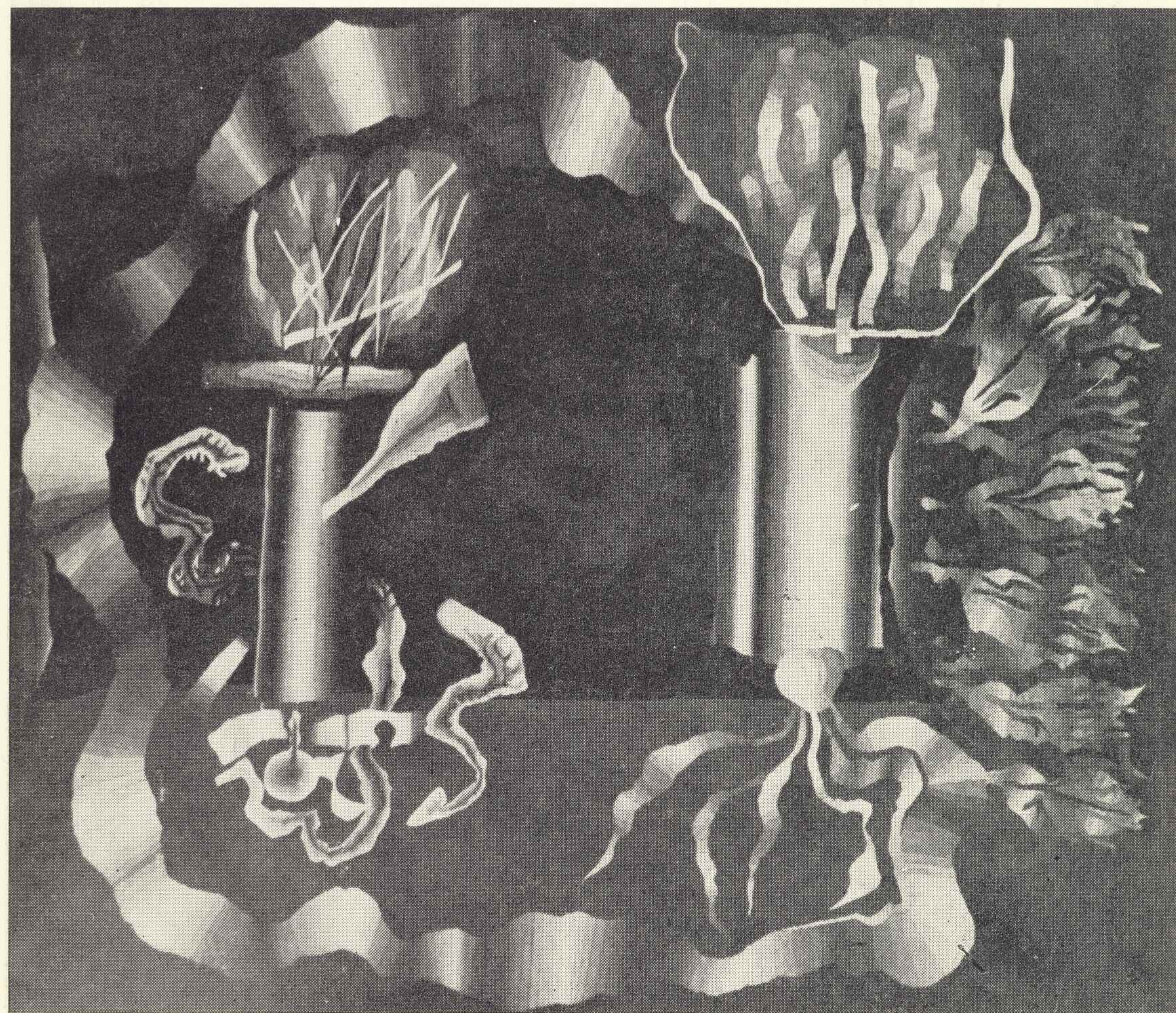
49. Ion Vlasiu, Crisan

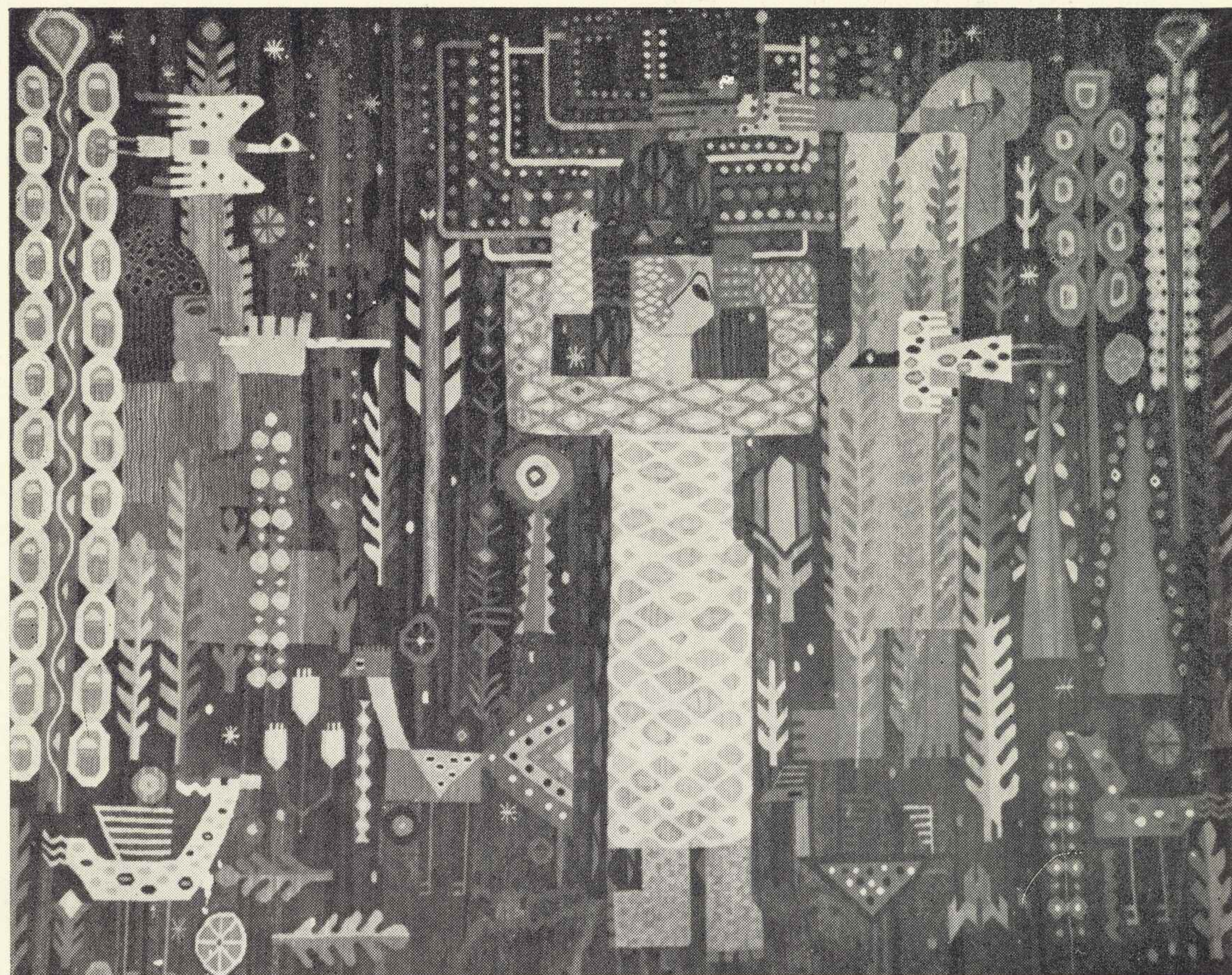
1. Liliana Anastasescu, Co dzień

2. Ion Branulescu, Kompozycja

3. Aspasia Burduja, Hymn (testament komunistów)

6. Zizi Frentiu, Polana

8. Valentina Ghinea Delaport, Kwiaty przemysłu

Projekt ekspozycji: Andrzej Zaborowski

Projekt plakatu: Hubert Hilscher

Opracowanie graficzne katalogu: Zenon Januszewski

Tłumaczenie tekstów: Stanisław Wawrzkowicz

Redakcja katalogu: Wydział Redakcji i Dokumentacji CBWA

Zdjęcia: Cornelia Soanca

Redakcja techniczna: Henryk Malko (CBWA)

Cena zł 20.—

nakład 500 egz.

Drukarnia im. Rewolucji Październikowej, Warszawa. Zam. 1497/71. U-66.

